

напрямом подальших досліджень вважаємо визначення оптимального рівня ЄСВ та особливостей його перерозподілу між працівником та роботодавцем з метою забезпечення необхідного обсягу фінансових ресурсів ПФУ та зниження навантаження на державний бюджет України.

Література:

1. Мальований М. Теоретичні основи фінансового забезпечення соціального захисту. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 5/1 (132).174–185с.

2. Звіти про роботу Пенсійного фонду України за 2011–2019 рр. URL: <http://pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index> (дата звернення: 29.03.2020).

3. Петрушка О. Шляхи удосконалення практики мобілізації доходів Пенсійного фонду України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. С. 136–139.

Табака Соломія Андріївна

студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ

Карпишин Наталія Іванівна

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія ТНЕУ

ІРРАЦІОНАЛЬНІ ФІНАНСОВІ РІШЕННЯ ГРОМАДЯН: НАСЛІДКИ І ШЛЯХИ УНИКНЕННЯ

Під впливом різних поведінкових чинників люди приймають ірраціональні фінансові рішення, навіть не здогадуючись про можливі їхні негативні наслідки. Люди не завжди правильно вміють відтворювати інформацію та оцінювати точність своїх знань і вмінь. Вони можуть реагувати на форму подачі інформації, переоцінювати її важливість, але не володіють належним самоконтролем для здійснення необхідних дій.

В результаті своїх численних експериментальних досліджень науковці дійшли висновку, що нераціональна поведінка, яку економісти вважали девіантною і випадковою, насправді значно більше розповсюджена, особливо, коли йдеться про прийняття рішень в умовах невизначеності та нестабільності. Коли невизначеність стає домінуючим станом суспільства, а звичні норми не працюють, індивіди починають

діяти нерационально. При цьому психологи стверджують, що фінансова поведінка – це реакція на соціально-економічну та політичну реальність, яка не викликає оптимізму й породжує тотальну недовіру до всіх інститутів: як політичних, так і фінансових [1].

Нерідко безпідставна самовпевненість громадян, штовхає їх на невиправданий ризик при здійсненні фінансових операцій, які потребують уваги і відповідальності. Особливо небезпечною є ситуація, коли до самовпевненості додається така емоція як жадібність. Людина, яка не має адекватних фінансових знань і прагне легкого збагачення, стає жертвою обману і шахрайства. Парадоксальним є факт, що попри високий рівень недовіри українців до фінансових інституцій, вони все ж стають жертвами фінансових пірамід. Наприклад, спокушаючись на високі відсотки і нереальні обіцянки, 250 тис. українців постраждали від фінансової піраміди «Helix» [2]. *Зовсім недавно з'явилась інформація, що в Україні закрилася найбільша фінансова піраміда під назвою B2B Jewelry. Гаряча лінія не приймає вхідні дзвінки, а на сайті піраміди нові статті востаннє виходили 16 березня. Довірливим клієнтам продавали сертифікати, обіцяючи величезний заробіток, тоді як реальний заробіток мають тільки організатори. За оцінками експертів, в Україні вкладниками B2B Jewelry стали від 200 000- 400 000 осіб [3].*

Варто зазначити, що фінансові піраміди в Україні переважно виникали в періоди нестабільності, трансформаційних процесів в економічній системі. У кризові періоди громадяни втрачають довіру до фінансових установ, таких як, наприклад, банки, страхові компанії, і починають шукати інші способи збереження своїх заощаджень, чого і очікують засновники пірамідальних схем, що пропонують особам легкий заробіток за мінімальних ризиків. Також не останнім фактором, що впливає на кількість таких схем у країні, є відсутність чіткого законодавчого регулювання функціонування фінансових структур пірамідального типу, яким характерні ознаки шахрайства.

Реалізація стратегій, які допомагають уникнути негативного впливу поведінкових чинників, є важливим кроком на шляху до забезпечення спроможності людей здійснювати обдумані рішення і грамотно управляти фінансовими ресурсами. Стратегія, яка базується на ідеї лібертаріанського патерналізму, передбачає, що свідомо держава чи/і приватні інституції

мають ненав'язливо впливати (підштовхувати) на людей для того, щоб вони дбали про власне здоров'я, покращення та продовження життя.

Стратегія підвищення рівня фінансової грамотності населення передбачає впровадження просвітницьких заходів, які допомагають підвищити рівень фінансової грамотності домогосподарств, краще розуміти фінансові ризики, удосконалювати управління ними, а, згодом, приймати якісні фінансові рішення. Корисним є позитивний зарубіжний досвід реалізації програм фінансової грамотності населення, який підтверджує той факт, що належний рівень фінансової грамотності населення сприяє не лише підвищенню рівня життя громадян, а й позитивно впливає на стан ринку фінансових послуг і активізацію інвестиційних процесів у національній економіці.

Література:

1. Kahneman D., Tversky A. Prospect Theory: An Analysis of Decision Under Risk. *Econometrica*. 1979. vol. 47. P. 263–291.

2. От новой финансовой пирамиды пострадали 250 тысяч украинцев. URL: <https://vesti-ukr.com/strana/213884-piramidy>(дата звернення: 25.03.2020).

3. Сеть B2B Jewelry временно прекратила выплаты. Вкладчики жалуются, что им не на что жить. URL: <https://vesti.ua/strana/deneg-net-dazhe-na-hleb-zamorozka-b2b-jewelry-shokirovala-vkladchikov>(дата звернення: 25.03.2020).

Топорницька Христина Андріївна

студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мелих О.Ю.

ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ І СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

У сучасних економічних умовах практично кожна країна стикається з дефіцитом фінансових ресурсів, що часто призводить до невиконання нею своїх обов'язків. Макроекономічні дисбаланси провокують проблемами, що виникають у сфері управління державним боргом країни.